

BULHARSKÁ GRAMATIKA...

nemá pádové koncovky

- má 3 rody substantiv (grád, žená, sélo), které se shodují s rodem adjektiv (nóv, nóva, nóvo)
- používá určitého členu kladeného za slovo jako přípona (Tová e stája. To je pokoj./Tová e stájata. To je ten pokoj.)
- infinitiv se tvoří částicí **da** a slovesem v přít.čase (umím číst-moga da četa)
- má 9 časů a 3 třídy
- samohlásky jsou jen krátké
- i a e nezměkčují předchozí souhlásky (dete=dítě)
- množné číslo: mužský rod -ove (syn-synové), -i (student-studenty)
- ženský rod -i (knyga-knygi)
- střední rod -a (kresló-kreslá), -ja, ija, ta
- **přídavná jména**: shodují se s rodem podst. jm. (nóv, nóva, nóvo),
adjektiva množného čísla mají stejný tvar pro všechny rody -i
- **zájmena a příslovce**: **kdo**-koj, **co**-kakvó,što, **kdy**-kogá, **kde**-kádé, **jak**-kák, **kolik**-kólko
- **tázací zájmena**:
jaký, jaká, jaké + mn.č. - kakāv, kakvá, kakvó, +kakví (pro osoby i věci)
- **který, která, které + mn.č.** - kój, kojá, koé + koí
- **osobní zájmena**: az, ty, toj, tja, to / nie, vie, te
- **ukazovací zájmena**:
ten (tento), ta, to - tója(tózi), tája(tázi), tová,

množné č. tíja (tézi) pro všechny rody

▪ **privlastňovací zájmena:** (mužský - ženský - střední rod; množné číslo)

moj - můj, moja - má, moje - mé, moi - moji

tvoj- tvoja- tvoje- tvoi

negov- negova-negovo-negovi

naš -naša- naše -naši

vaš- vaša- vaše -vaši

techen -tjáchna -tjáchno- téchni

▪ mě, mne - me (méne), tebe - te (tébe), ho -gó (négo), ji -ja (néja),

nás - ni (nas), vás - vi (vas), je - gi (tjach)

▪ **slovesné časy:**

▪ přítomný čas:

čakam, čakaš, čaka/čakame, čakate, čakat

(tázací tvar vznikne připojením částice li např.čakaš li,

záporný tvar vznikne přidáním záporu ne před sloveso

např.ne čakam)

ale dam, dadéš, dadé/dadém, dadéte, dadát

(stejně tak jam, znam)

▪ budoucí čas: tvoří se přidáním šte před sloveso

▪ minulý čas prostý: az bjah, ti beshe toj/tja/to be, nie bjahme, vie bjahte, te bjaha

▪ minulý čas typu "present perfekt": tvoří se z přítomného času slovesa sám a příčestí minulého áz

sem byl, tí si byl, toj e byl, tj a e byla, to e bylo / nie sme byli, vie ste byli, té sa byli

▪ podmiňovací způsob:

az bych, ty by, toj, tj a, to by / nie bychme, vie bychte, te bycha

▪ **Přít. čas slovesa mít (nemít):**

áz ímam (njámam), tí ímaš (njámaš), tój, tjá, tó íma (njáma)

nie ímame (njámeme), vie ímate (njámate), té ímat (njámat)

▪ **stupňování příd.jmen a příslovcí:**

velký, větší, největší- goljam, po-goljam, naj- goljam;

dobře, lépe, nejlépe - dobre, po-dobre, naj- dobre.

číslovky:

edin, dva, tri, čtyry, pet, šest...deset,
edináset/edinadeset,..dváset/dvadeset,
dváset i jedno(21).. šejset(60), sedemdeset(70)...
sto, dvesta, trista, čtyrystotin...devetstotin,
chiljáda... milion, miliard.

Kolko e časa?

7.00 sedem, 7.10 sedem i deset, 7.15 sedem i petnajset, 7.25
sedem i dváset i pet,

7.30 sedem i polovina, 7.35 osem bez dvajset i pet, 7.45 osem
bez petnajset, 7.55 osem bez pet.

Cyrilice

Аа	a	Кк	k	Фф	f
Бб	b	Лл	l	Хх	ch
Вв	v	Мм	m	Цц	c
Гг	g	Нн	n	Чч	č
Дд	d	Оо	o	Шш	š
Ее	e	Пп	p	Щщ	št
Жж	ž	Рр	r	Ъъ	ä
Зз	z	Сс	s	Ьь	měkký znak
Ии	i	Тт	t	Юю	ju
Йй	j	Уу	u	Яя	ja

ZÁKLADNÍ SPOLEČENSKÁ KONVERZACE...

Pozdravy

Vítejte! Dobře došli.

Ahoj. Zdrasti./ Zdravej./ Zdravejte.

Dobré ráno, pane.... Dobro utro, gospodin...

Dobrý den. Dobär den.

Dobré odpoledne. Dobär sledobjad.(běžně se nepoužívá)

Dobrý večer. Dobär večer.

Dobrou noc. Leka nošt.

Rád vás vidím. Radvam se da vi vidja

Co je nového? Kakvo novo?

Jak se máte? Kak ste?

Děkuji, ujde to. Blagodarja, gore-doly.

Nashledanou. Doviždane.

Mějte se hezky. Vsičko chubavo.

Ahoj. Čao!(při loučení)

Šťastnou cestu. Prijaten päť.

Poděkování

Zde je malá pozornost. suvenýr z Čech. Tova e malák podarák za vas. Suvenir ot Čechija.

Děkuji. Blagodarja./Mersí

Není zač. Njama za kakvo.

Děkujeme za všechno. Blagodarja za vsičko.

Děkuji za příjemný, překrásný večer. Blagodarja za prijatnata, prekrasna večer.

...za milou společnost - ...za milata kompanija.

Souhlas, nesouhlas, omluva

Ano, ne. Da, ne.

Jistě, samozřejmě. Razbira se.

Možná, snad, asi. Može bi.

Vynikající. Prekrasno.

To je fajn. Tova e dobre.

To je škoda. Žalko.

To je trapas. Sramota.

Trhni si nohou! Gledaj si rabotata!

Běžte pryč. Machajte se/Ne iskam da vi gledam.

Promiňte, prosím... Izvinete, molja...

Konverzace

seznámit se - zapoznāja se

Jmenuji se... a je mi...let. Kazvam se...i sām na...
godini.

Je mi 23. - Na dvadeset i tri godina sām.

A jak se jmenujete vy? A kak se kazvate vje?

Kolik je vām let? - Na kolko ste godini?

Těší mě. Prijatno mi e.

Kde bydlíte? - Kāde živate?

Bydlím v Praze. - Živeja v Praga.

dovolená - ótpusk (s rodiči - sās semejstvoto)

Co studujete? Kakvó slédvate?

Jsem student pedagogiky. Student sām po pedagogika.

Můj obor je... Specialnosta mi e...

Jaký je zde měsíční plat? Kakva e mesečnata zaplata
tuká?

Kterými jazyky mluvíte? Koi ezici govorite?

Bulharsky mluvím jen málo. Bālgarski govorja samo
malko.

Mluvte prosím pomaleji. Govorete po-bavno, molja.

Rozumím, když mluvíte pomaleji. Razbiram, kogato

govorite po-bavno.

Jak prosím? Kak molja?

Co říkáte? Kakvo kazvate?

Potřebujeme tlumočníka. Trjábva ni prevodáč.

O co se zajímáte? Ot kakvo se interesujete?

Rád poslouchám hudbu, baví mě fotografovat,
cestovat... Običam da slušam muzika, da fotografiram,
da pătŭvam...

Líbí se nám tady. Charesva ni tuka.

Mohli bychom se zítra setkat? Možem li da se sreštнем
utre?

V kolik hodin? V kolko časa?

V kolik hodin začíná disko? V kolko časa započva
diskotekata?

Mohu si s vámi zatančit? Može li da potancuvam s Vas?

Líbíš se mi. Charesvaš mi.

Jsi milá. Mnogo si mila.

Máš krásné oči, nohy. Imaš krasivi oči, chubavi kraka.

Polib mne. Celuni me.

Zamiloval jsem se do tebe. Vljubich se v tebe.

Pojedeme k moři, do hor, do Istambulu. Šte otídem na
moré, na planiná, do Istambul.

Jak dlouho se zdržíte? Kolko vréme šte ostánete?

Kolem 14 dní. Ókolo čtyrinádeset dni.

Svízelné situace

Co se stalo? Kakvo stana?

Co je s tebou? Kakvo ti e?

To nic, to přejde. Ništo, šte mine.

Necítím se dobře. Ne se čuvstvám dobre.

Bolí mě hlava. Boli me glavata.

Jsem unaven. Izmoren sám.

Mám zlost. Jad me e.

Zavolejte doktora, policii. Izvikajte lekar, policija.

Pomozte mi. Pomognete mi.

Ukradli mi doklady. Otkradnacha mi dokumentite.

Byli jsme okradeni. Obracha ni.

Kolik vám dlužím? Kolko vi dälža?

SLOVNÍ ZÁSoba - nápisy, nádraží, ubytování, směnárna, restaurace...

Důležité nápisy a slova

město - grad

vesnice - selo

hory - planina

moře - more

mořský břeh - morski brjag

písek - pjasäk

pláž - plaž

koupání zakázáno - kăpaneto zabraneno

fotografování zakázáno - snimaneto zabraneno

pokladna - kasa

vstupné - vchod

vstup volný - vchod svoboden

východ - izchod

směnárna - čejndž bjuro, obmjana na valuta

potraviny - chranítelni stoki

Čas

dnes - dnes

zítra - utre

odpoledne - sled objad

týden - sedmica

červen, červenec, srpen - juni, juli, avgust

letos - тази година

loni - minalata godina

15.8. Nanebevzetí P.Marie - uspenie bogorodično

V kolik hodin se sejdeme? - V kolko časa šte se vidim?

přijedeme - šte pristignem

odjíždíme - zaminavame

Zvířata - Životni

pes- kuče, pes

kočka - kotka

kůň - kon

osel – magare

Člověk -Čovek

hlava - glava

obličej- lice

ústa - usta

tvář - buza

vlasý - kosa

blond - rusi kosi

tmavé - tāmna kosi

prsa, hrud' - gārdi

břicho - korem

pas - talija

záda - grāb

zadek - zadnik

pochva - vlagalište

pyj - mājki člen

noha - krak

hezké nohy - chubavi kraka

stehno - bedro

ruka - rāka

Popis a vlastnosti

vysoký - vysok

malý - malāk

tlustý - debel

štíhlý - stroen/strojna

hloupý - glupav

inteligentní - inteligenten, umen

svobodný - neženen

zábavný - zabaven, vesel

klidný - spokojen

líný - mǎrzeliv

pilný - pǎrgav

nepřijemný - neprijaten

nesmělý - nesmel

nezkušený - neoliten

milý, sympatický -mil, sympatičen

blázen - lud

Je to atraktivní žena. Tja e atraktivna žena.

Vypadá mladě. Ima mladežki vid.

Vypadáte velmi dobře. Izgleždate mnogo dobre.

Má stále dobrou náladu. Vinagi e v dobro nastroenie.
Je všestrane nadany. Toj e vsestrano nadaren.
Neumí se chovat. Neumee da se dárži dobre.

Na nádraží

nádraží - gara

železnice - železnica

Kde je nádraží? Káde e garata?

Kudy se jde...? Kak se otiva...?

Jak se dostanu... Kak moga da otida...

jízdenková kasa - biletna kasa

místenková pokladna - kasa za zapazeni mesta

jízdenky - bilety

zpáteční jízdenka - bilet za otivane i vraštane

jízdní řád - razpisanie

rychlík - byrz vlak

lůžkový vagón - spalen vagon

nekuřáci - nepušači

nástupiště - peron

Příjezdy - Pristiga

Odjezdy - Trägva

z...do... - ot... do...

Kdy jede první (poslední, příští) vlak do Burgasu? Koga trigva pärvijat (poslednijat, sledvaštijat) sutrašen vlak za Burgas?

Kdy je v Sofii? Koga e v Sofija?

Jaké je nejlepší spojení do Sofie? Koja e naj-udobnata vrjzka za Sofija?

Jak dlouho to trvá? Kolko vreme trae tova?

Je to přímý vlak? Direkten li e vlakät?

Kde mám přesedat? Kāde trjabva da smenja vlaka?

Zastavuje vlak v Zimnici? Spira li vlakät v Zimnica?

Kolik to stojí? Kolko struva?

Promiňte, je toto místo volné? Izvinete, svododno li e tova mjasto?

Je obsazené. Zaeto e.

Zastavuje tento vlak v Ruse? Spira li tozi vlak v Ruse?

Je tu někde autobusová zastávka? Ima li tuk njakde avtobusna spirka?

Ve městě

Měl bych dotaz. Imam edin vāpros.

Hledám... Tārsja...

Je to daleko? Daleče li e?

Potřebuji, chci směnit peníze. Trjábva, ískam da smenja pari.

Je tu někde směnárna? Ima li njakde nablizo bjuro za obmjana na valuta?

Dejte mi pouze 10 leva. Dajte mi samo 10 leva.

Kolik je poštovné do Čech? Kolko e taxata za Čechija? známky - marki

Bydlení

byt - apartament

podkrovní - mansarda

turistická chata-chiža

přístřešek- zaslon

Máte volné pokoje? Imate li svobodni staji?

(Musíme se zapsat. Trjabva da se zapišem.

Je třeba mít razítko v pasu na pobyt. Trjabva da imam

pečat v pasport za prebivávane.)

klozet - klozet

koupelna - banja

sprcha - duš

voda teplá/studená/pitná - voda topla, studena, za piene

lednička - chladilnik

sklenička - čaška

talíř - činija

žárovka - kruška

žehlička - jutija

stůl - masa

židle - stol

postel - leglo

přikrývky - zavivky

Restaurace

Hospoda - kráčma, restorant, gostilnica

Promiňte, je ten stůl volný? Proštávajte, svobodna li e tázi mása?

Mohu dostat jídelní lístek? Moga li da poluča menjuto (menju s napitky)?

Nechci nic. Ne iskam ništo.

Pane vrchní, doneste nám ještě chleba. Gospodine, donesete ni ošte chljab.

Slečno,... Gospožice...

Ještě pivo a limonádu. Ošte bira i limonada.

jídlo - gózba, jástije

polévka - sůpa

Už máme objednáno. Veče sme poráčali.

Dobrou chuť. Prijaten apetit.

Je to dobré? Vkusno li vi e?

Ano, je to výborné. Da, čudesno e !

Platím! Plaštam, molja!

Kolik budu platit? Kolko vi dälža?

dohromady - obšto

zvlášť - pootdelno

účet - smétka

pečené kuře - pečeno pile

sekaná - mljano meso

na rožni - na šiš

guláš - gulaš

zmrzlina - sladoled

pivo - bira, pivo

víno bílé, červené - vino bjalo, červeno

rum - rom

hranolky - pārženi kartofki

Obchody

Od kolika je otevřeno? Ot kolko e otvoreno?

Dejte mi 10 (20) dkg šunky, prosím. - Dajte mi sto (dvesta) grama šunka, molja.

30dkg balkánského sýra nebo tvrdého sýra. Trista grama sirene ili kaškaval.

trvanlivý salám - traen salam

meloun - dynja

broskev - praskova

meruňka - kajsija

potřebuji - trjabva mi

sleva - namaljene

barvy - cvetove

bílá - bjal

černá - čeren

hnědá - kafjav

modrá - sin

červená - červen

stříbrná - srebären

zlatá - zlaten

zelená - zelen

žlutá - žält

Chci si pronajmout slunečník na jeden den.. Iskam da
vzema podnaem čadär za edin den.

Doplňující slovíčka

muž, žena - muž, žená

pán, paní, slečna - gospodin, gospoža, gospožica

dívka - devójka

kluk - momčé

rodina - seméjstvo

matka - májka

otec - baštá

syn - syn

dcera - dášterjá

bratr - brat

sestra - sestrá

Slovník vytvořil Petr Vytlačil (www.amazon-kindle.cz /
info@amazon-kindle.cz).

Text byl převzat ze stránek <http://bulharsko.proweb.cz>